

પાઠ-૧

પૂનમે શું જોયું?

પૂનમ ઘરે હતી. તે બીમાર હતી. આજે પૂનમે એની માને કહ્યું: “મા, મને આજે શાળાએ જવા દો. હું છેલ્લા બે દિવસથી ઘરે છું. હું કંટાળી ગઈ છું.” આ સાંભળી તેની માએ કહ્યું, “પરંતુ તને તાવ છે. જા, બહાર ખાટલા પર સૂઈ જા.”

પૂનમ બહાર ગઈ. ખાટલા પર સૂઈ ગઈ. અચાનક, તેના ચહેરા પર કશુંક પડ્યું. તે તરત જ ગાલે અડવા લાગી. અરે ! આ શું ? કોણ ચરકી ગયું. આ કોનું કામ હશે! કબૂતરનું કે કાગડાનું? પૂનમને આ કાગડાનું જ લાગતું હતું.

પૂનમે ઉપર જોયું. તેણે વૃક્ષ ઉપર ઘણાંબધાં
પ્રાણીઓ જોયાં. તેમનાં નામ જણાવો :

➤ વિચારો અને લખો :

તમે જોયેલાં પંખીનાં નામ લખો :

કબૂતર

કાગડો

ચકલી

કાબર

મોર

પોપટ

હેલ

બુલ બુલ

પૂનમે જમીન પર પડેલું એક પાંદડું લીધું. પાંદડું તેના ગાલ ઉપર ઘસ્યું. હજુ પણ તેને ગાલ ચીકાશવાળા લાગતા હતા. પૂનમે વિચાર્યું : “તળાવ પર જઈ મારે ગાલ ધોવા જોઈએ.”
પૂનમ તળાવ પાસે ગઈ.
તળાવની આસપાસ પૂનમે ક્યાં પ્રાણીઓ જોયાં હશે ?

➤ વિચારો અને લખો :

ભેંસ

બકરી

કાચબો

દેડકો

બગલો

માછલી

હંસ

મગર

(1) તમે તળાવ પાસે જોયેલાં પ્રાણીની જેમ કામ કરી શકો ? કયું પ્રાણી કેવો અવાજ કાઢે છે અને કેવી રીતે હલનચલન કરે છે ?વિવિધ પશુ-પંખીના અવાજની નકલ કરો.

(જ) હા,હું પ્રાણીની જેમ કામ કરી શકુ છું. બકરી, ફૂતરો અને ભેંસ ચાર પગ દ્વારા બગલો, ચકલી વગેરે બે પગ દ્વારા ચાલે છે.

પ્રાણી	અવાજ	હલનચલન
બકરી	બે..બે..	ચાલે
દેડકો	ડ્રાવ..ડ્રાવ	ચાલે
મોર	ટેહુક ટેહુક	ઊડે

જુદાં-જુદાં પ્રાણીઓ એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ જવા માટે જુદી-જુદી રીતે હલનચલન કરે છે. કેટલાંક પ્રાણીઓ ચાલે છે, કેટલાંક પેટે સરકીને ચાલે છે, કેટલાંક ઊડે છે અને કેટલાંક તરે છે. કેટલાંક પ્રાણીઓ ફૂદકા મારીને ચાલે છે.

➤ વિચારો અને લખો :

પ્રાણીઓનાં રહેઠાણ :

<u>દરમાં રહેતાં</u>	<u>માળામાં રહેતાં</u>	<u>ઘરમાં રહેતાં</u>	<u>પાણીમાં રહેતાં</u>
• ઉંદર	• ચકલી	• માનવી	• માછલી
• સાપ	• પોપટ	• ગાય	• મગર
• કીડી	• કબૂતર	• ભેંસ	• દેડકો
• મકોડા	• સુઘરી	• ફૂતરો	• કાચબો

➤ યાદ કરો અને લખો :

ઊડી શકે તેવાં

બાજ

સમડી

ગીધ

પગથી ચાલી શકે તેવાં

ગાય

ભેંસ

બકરી

પેટે સરકીને ચાલી શકે તેવાં

સાપ

મગર

અળસિયું

ફૂદકા મારી ચાલી શકે તેવાં

કંગારું

દેડકો

તીતિઘોડો

બાળકોને પ્રાણીઓનાં રંગ, આકૃતિ અને હલનચલન ગમે છે અને તેમના અવાજ સાંભળવા ગમે છે. તેઓને તેમનું અનુકરણ કરવાની મજા આવે છે. પ્રાણીજગતની વિવિધતા જોતાં તેમને જુદાં-જુદાં જૂથમાં મૂકીએ, તે વર્ગીકરણની શરૂઆત છે.

પૂંછડી હોય તેવાં

ફતરો

હાથી

ગાય

માથે શિંગડાં હોય તેવાં

ભેંસ

ગાય

હરણ

દીવાલ ઉપર ચાલી શકે તેવાં

ગરોળી

કીડી

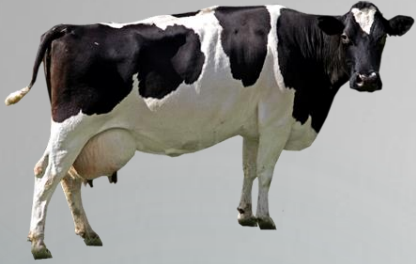
કાચીડો

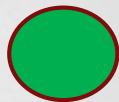
પ્રાણીઓ જુદી-જુદી જગ્યાએ રહે છે. કેટલાંક પ્રાણીઓ વૃક્ષ ઉપર રહે છે. કેટલાંક પાણીમાં રહે છે. કેટલાંક જમીન પર રહે છે. કેટલાંક જમીનની અંદર દરમાં રહે છે. કેટલાંક આકાશમાં ઉડે છે. વળી, કેટલાંક પ્રાણીઓ આપણા ઘરમાં પણ રહે છે.

□ રંગ પૂરો :

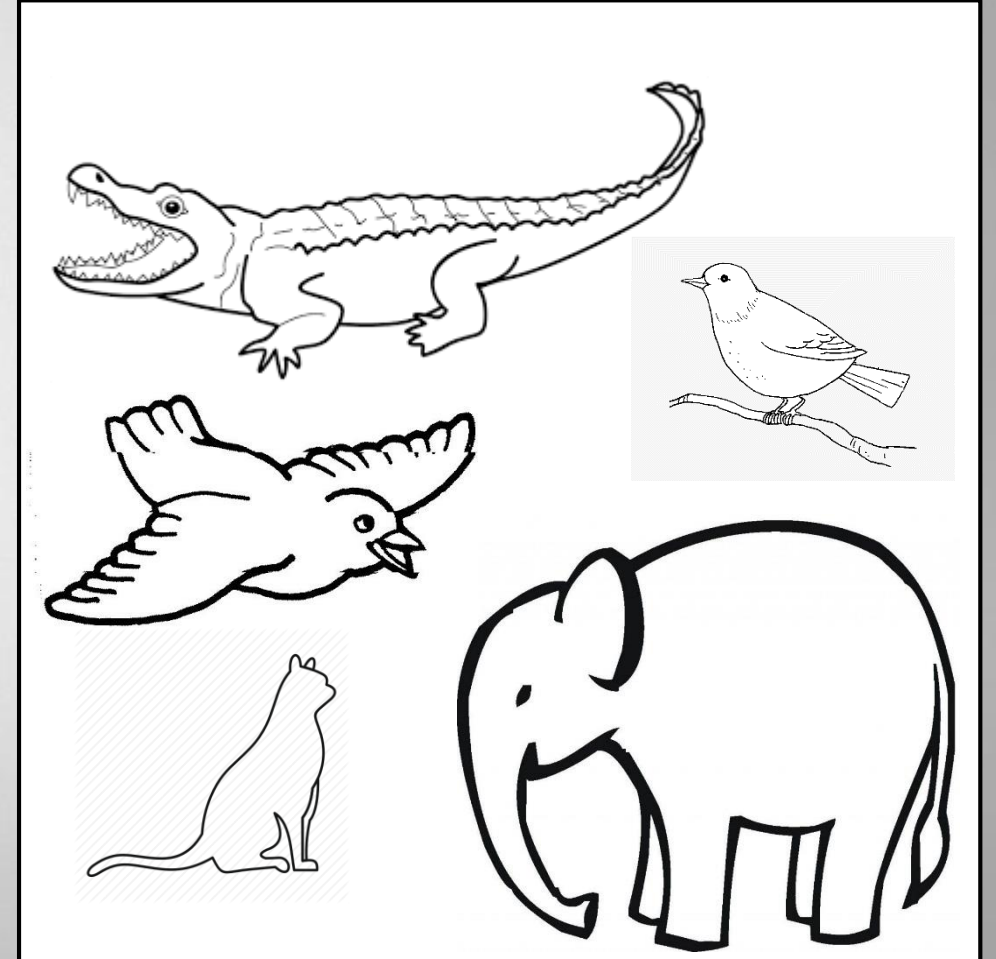
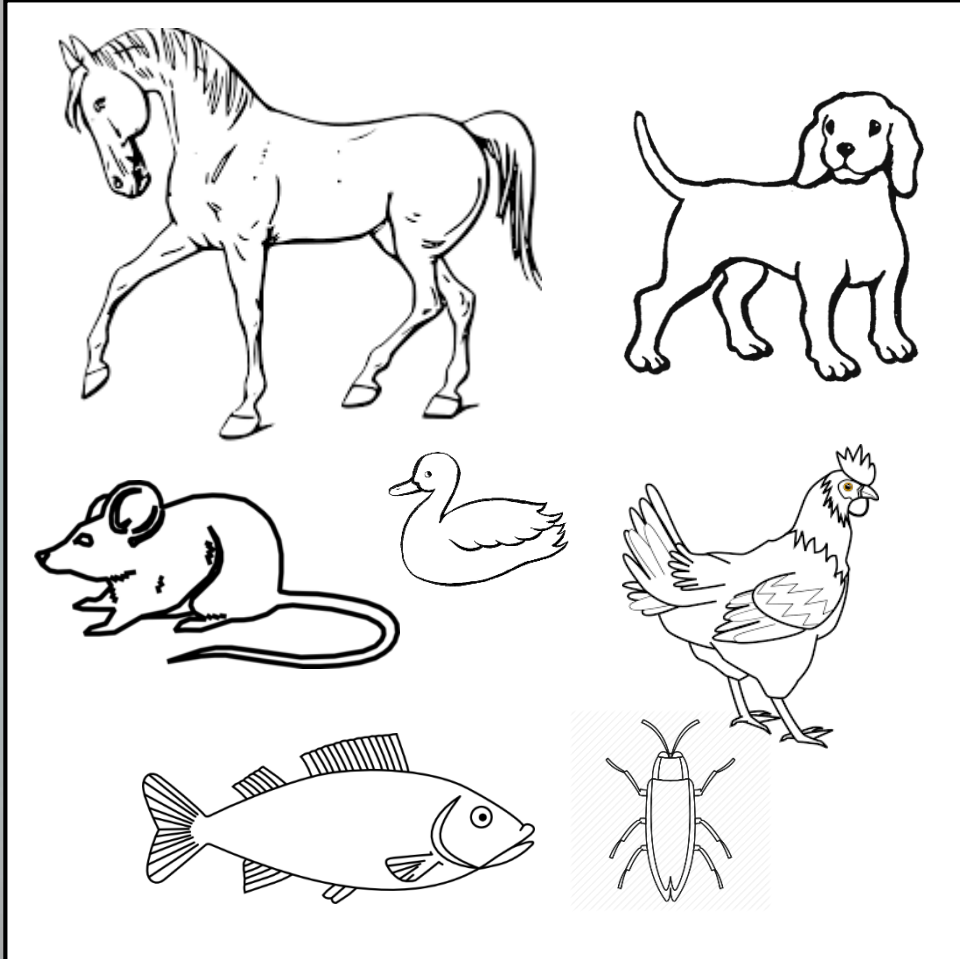
હોઠથી પાણી પીતાં હોય ત્યાં ● જીભથી પાણી પીતાં હોય ત્યાં ●

- નીચેનાં ચિત્રો જુઓ:

તમારા ઘરમાં ના રહેતાં હોય તેવાં પ્રાણીઓમાં રંગ પૂરો.

❑ શોધો અને લખો :

પ્રશ્નને આધારે નામ શોધો અને કરો. આ શબ્દોને અલગથી નોંધ કરો :

૧. મને કેળું ખાવું ખૂબ ગમે છે. હું ફૂદવામાં અને લટકવામાં સમય વિતાવું છું.

૨. હું દીવાલ પર જાળું બનાવું છું, જેમાં જીવજંતુ ચોંટે તે મારો ખોરાક છે.

૩. હું આખી રાત જાગું છું અને દિવસે અજવાળામાં સૂઈ જાઉં છું.

૪. ડ્રાઉં, ડ્રાઉં, ડાઉં મારો અવાજ છે. હું પાણી અને જમીન ઉપર જોવા મળું છું.

૫. હું વરસાદ પછી જોવા મળું છું. મારે પગ નથી. હું પેટે સરકીને ચાલું છું.

૬. મારી ગતિ ધીમી છે. હું પાણી અને જમીનમાં રહું છું.

૧.કરોળિયો.

૨.ધુવડ

૩.દેડકો

૪.અળસિયું

૫.કાચબો

૬.વાંદરો

ક્ષ	ત	થા	અ	બા	લે	સી
વાં	દ	રો	ખા	તી	પા	ળ
પા	ર	સિ	દે	વા	પી	ળ
ઉ	ધુ	વ	ડ	ર	વા	જ
ક	રા	બી	કો	મા	ત	ગ
રો	સિ	રિ	કુ	તા	ર	થ
ળિ	વા	સા	ડી	કા	ચ	બો
યો	બ	અ	ળ	સિ	યું	ગા

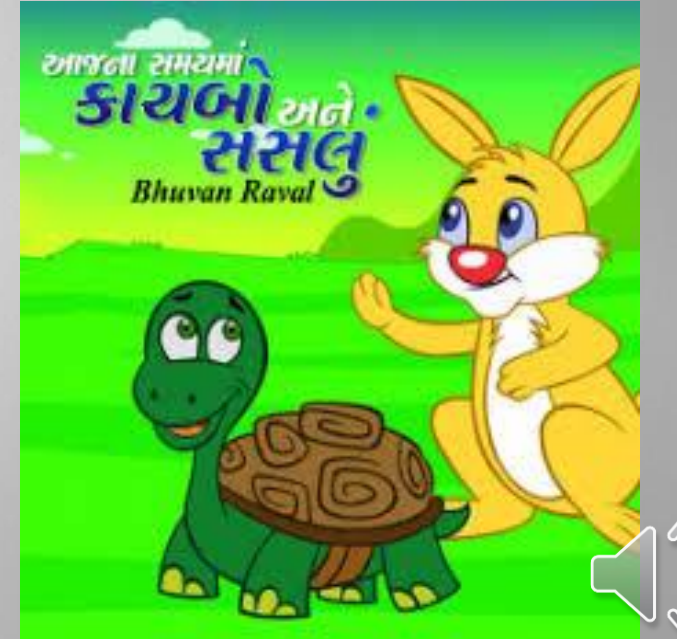

અભિમાની સસલું અને કાયબો

દોસ્તો એક દિવસ ની વાત છે.એક વખત એક જંગલમાં સસલું અને કાયબો અને બીજા ઘણા પ્રાણીઓ રહેતા હતા .

એક દિવસ ની વાત છે .કાયબા ભાઈ તો ધીમે ધીમે ચાલતા ચાલતા જતા હતા અને ત્યાંથી સસલા ભાઈ ને નીકળવાનું થયું .સસલા ભાઈ તો કાયબાની ધીમી ચાલ જોઈને હસવા લાગ્યા .એમને તો મનમાં ને મનમાં અભિમાન થવા લાગ્યું ,કે મારાથી વધારે ઝડપથી તો કોઈ ચાલી કે દોડી સકે નહિ .અને તે તો કાયબા ભાઈ નો મજાક ઊડાડવા માંડ્યા કે તમે તો સાવ ધીમા ચાલો છો .કાયબા ભાઈ ને ખોટું લાગ્યું પણ તેઓ કઈ પણ બોલ્યા વગર આગળ ચાલતા થઈ ગયા .તો આનાથી સસલાને થયું કે કાયબા ભાઈ ડરી ગયા પણ અમાં એમના અભિમાની વાત હતી .તેઓ એ કાયબા ભાઈ ના રસ્તા માં જઈ ને ઊભા રહી ગયા અને તેમને કહેવા લાગ્યા કે તમે મારી સાથે રેસ લગાડો .

અને ધીમે ધીમે આ વાત આખા જંગલ માં ફેલાવા લાગી અને થોડીક વાર માં તો આખું જંગલ ભેગું થઈ ગયું . હવે તો કાયબા ભાઈ ના માન ની વાત આવી ગઈ હવે તો કાયબા ભાઈ પણ પૂરી તૈયારી કરવા લાગ્યા .પણ સસલા ભાઈ તો આરામથી બેઠા હતા . કેમકે તેમના મનમાં તો કઈક બીજું જ હતું .

બીજે દિવસે સવારે બધાય ભેગા થયા અને રેસ ની સરૂઆત થઇ .કાયબા ભાઈ તો ધીમે ધીમે ચાલતા થયા અને સસલા ભાઈ તો ઝડપથી આગળ વધવા લાગ્યા સરત આ હતી કે બપોર સુધીમાં આખા જંગલ નો આંટો મારીને પાછુ આવવાનું છે જે સૌથી પહેલા આવશે તે વિજેતા બનશે .સસલાભાઈ તો થોડી વાર માં તો જંગલ નો અડધો ભાગ કાપી નાખ્યો ,અને પાછળ વરી ને જોયું તો કાયબા ભાઈ તો ક્યાય દેખતા નહોતા.તેમને એમ કે આમને તો હજી ઘણી વાર લાગશે .આવું વિચરી ને આમના મનમાં અમ કે હું આરામ કરી લઉં .અને તેઓ એક ઝાડ ની નીચે આરામ કરવા બેસી ગયા જોત જોતા માં તેમને નીંદર આવી ગઈ .અને તેઓ સુઈ ગયા .

થોડી વાર માં કાયબા ભાઈ ત્યાં આવી ગયા પણ તેઓ આરામ કરવા ના રોકાઈ ગયા અને ચાલવાનું ચાલુ રાખ્યું .તો થોડી વાર માં તેઓ જંગલ નો પોણો ભાગ પૂરો કરી ગયા અને ત્યાં તો સસલા ભાઈ ની આંખ ખુલી અને અમને આગળ જોયું .તો કાયબા ભાઈ તો જાજા આગળ પોચી ગયા હતા .હવે સસલા ભાઈ દોડ્યા પણ ભેગુ ના થયું અને કાયબા ભાઈ રેસ જીતી ગયા .ત્યાર બાદ સસલા ભાઈ ને સમજાયું કે અભિમાન ના કરવું જોઈ એ અને ક્યારેય કોઈનો મજાક ના ઉડાડવો જોઈએ .તેઓએ કાયબા ભાઈ ની માફી માંગી અને તેમની સાથે દોસ્તી કરી

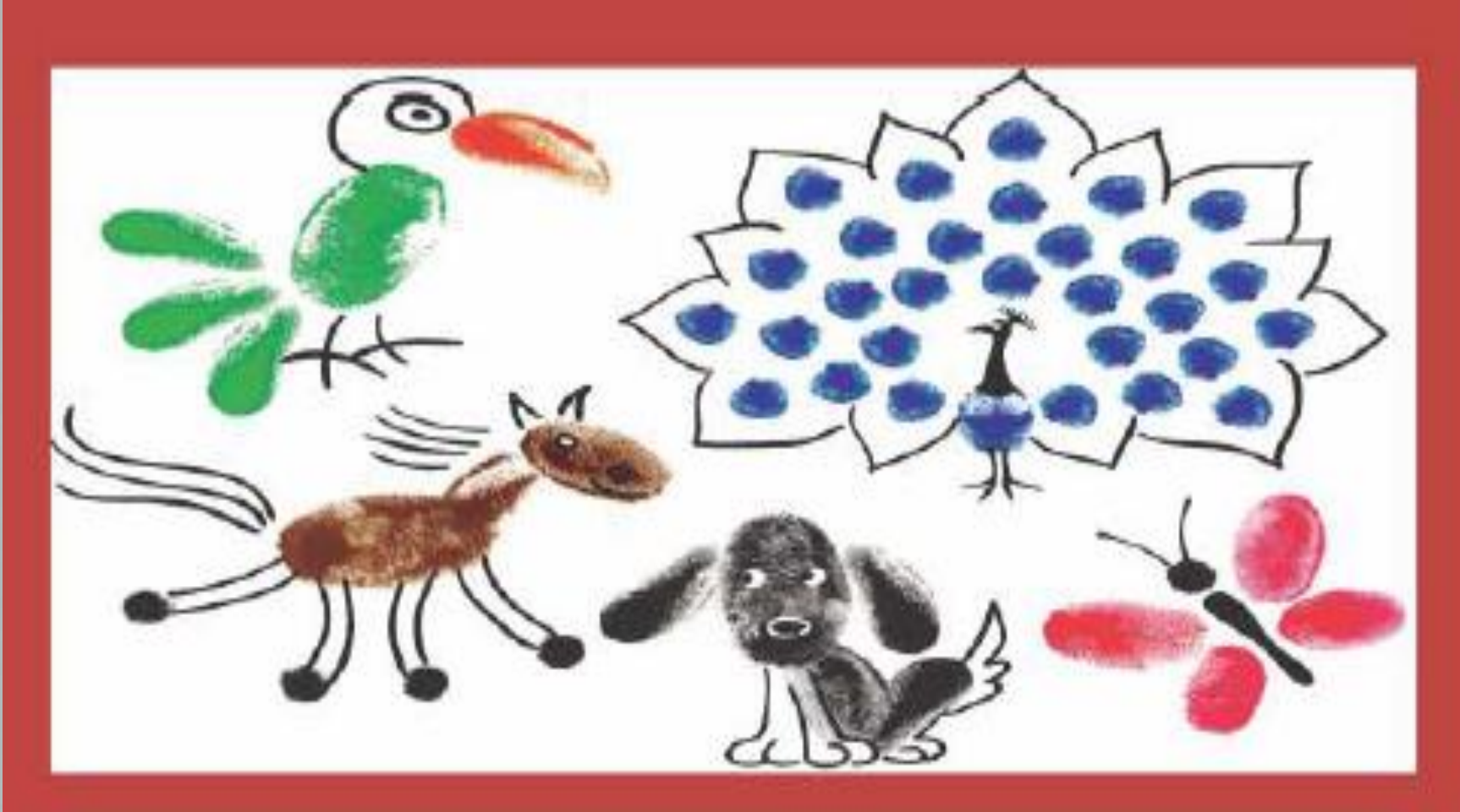

વાર્તા નો સાર.....

તો દોસ્તો સમજાયું ને કે ભગવાને જેને જેવા બનવ્યા છે તે પોતાની રીતે બેસ્ટ જ છે માટે ક્યારેય કોઈનો મજાક ના બનવો જોઈએ કે ક્યારેય અભિમાન ના કરવું જોઈએ.

➤ જુઓ અને કહો :

આંગળીઓનો જાદુ :

ચિત્ર જુઓ. શું તમે અંગૂઠાની અને આંગળીઓની છાપ ઓળખી શકો છો?

ચાલો ગમ્મત કરીએ :

- તમારી નોટબુકમાં તમે જોયેલા પ્રાણીનું ચિત્ર બનાવો.
 - ત્રણ બાળકોનું એક જૂથ બનાવો. દરેક જૂથ સફેદ કાગળ લેશે. આ કાગળને ત્રણ ભાગમાં વાળવો.
1. દરેક જૂથમાં, એક બાળક કાગળની ટોચ પર ચહેરો દોરશે અને કાગળને વાળી એ ભાગ સંતાડી દેશે.
 2. જૂથનું બીજું બાળક કાગળની વચ્ચે બીજા કોઈ પ્રાણીના પેટના ભાગનું ચિત્ર દોરશે અને કાગળને વાળી સંતાડી દેશે.
 3. જૂથનું ત્રીજું બાળક બીજા પ્રાણીના પગનું ચિત્ર બનાવશે.
- હવે વિચારો. ચિત્ર કેવું બન્યું હશે. કાગળ ખોલો અને ચિત્ર જુઓ.
- આ પ્રાણી રમૂજી દેખાયું ને !
- વર્ગમાં અન્ય જૂથે બનાવેલા ચિત્રને પણ જુઓ.

વૃક્ષ નીચે થોડો સમય પસાર કરો. અહીંથી જોઈ શકાતાં પ્રાણીઓને નિહાળો.
જે પ્રાણીઓ દેખાયાં હોય તેમનાં નામ લખો.

થડ ઉપર

કીડી

મકોડા

કાચીડો

જમીન ઉપર

દેડકો

વીંછી

સાપ

ડાળીઓ ઉપર

પોપટ

કબૂતર

ચકલી

પાંદડાંઓ ઉપર

છયળ

મચ્છર

પતંગિયુ

વૃક્ષની આજુબાજુ

કાચીડો

બગલો

કાબર

અન્ય સ્થળે જોયેલાં

હાથી

સિંહ

વાઘ

□ જોયેલાં પ્રાણીઓને તેમના કદના આધારે ગોઠવો.

કીડી

ગરોળી

ચકલી

કાબર

પોપટ

વાંદરો

બકરી

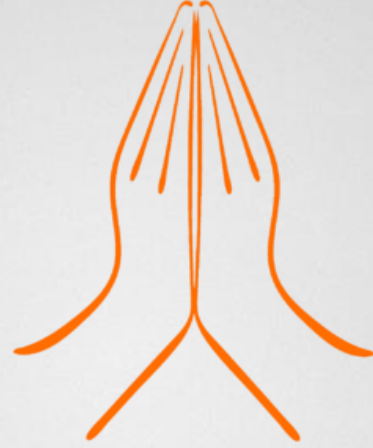
ગાય

ભેંસ

આ પ્રવૃત્તિ શરૂઆતના ક્રમમાં કરવાની છે. ક્રમ બાળકોના અનુભવ પર આધારિત હશે. જેમકે, ખિસકોલી, ચકલી કરતા નાની અથવા મોટી હોઈ શકે. પ્રાણીઓ પ્રત્યેના આ સંવેદનશીલ મુદ્દાની ચર્ચા અરસપરસ કરો.

Thank You...

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોલ્યુટીઝ દ્વારા સંચાલિત ®

OCEAN

કોચીંગ ક્લાસીસ

